Les Deus

Sant Quintí de Mediona

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Emplaçament Carrer que surt de la fàbrica del Maqueda cap a les Deus

Coordenades:

Latitud: 41.46525
Longitud: 1.65507
UTM Est (X): 387687
UTM Nord (Y): 4591279

Classificació

Número de fitxa 08236 - 90
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle VIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Projecte parc municipal d'oci i natura
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Titular: Diferents propietaris (*)
Fitxes associades:
Fàbrica del Barris (o Fàbrica de les Deus)
Rec de Baix
Autoria de la fitxa Jordi Piñero
Data de registre de la fitxa: ds., 22/07/2000 - 02:00

Descripció

Paratge d'interès natural, paisatgístic i històric on es produeix una sorgència d'aigües típica del relleu anomenat kàrstic. En aquest indret l'aigua de les deus desemboca al riu Mediona tot formant un conjunt de característiques peculiars que consta dels següents elements:
- Les deus i l'aigua: En aquest indret l'aigua aflora des de l'aqüífer de Carme-Capellades (que té una extensió de 160 km2) en diverses deus. Actualment l'aigua surt de manera controlada a l'exterior (mitjançant unes fonts amb 23 brolladors) tot formant llacs o pèlags (el pèlag gran). L'entorn natural és configurat per la vegetació típica de ribera: plataners, pollancres, moreres, etc.
- Grutes i mines: En el sector nord, una massa rocosa de travertí configura un paisatge irregular amb coves i espadats: la cova del Barris, les grutes de les Deus (un conjunt de galeries subterrànies, amb llacs interiors i mines excavades artificialment per l'home -fitxa 91-).
- Recs, molins i altres usos humans: Es conserven alguns vestigis antics de l'aprofitament humà d'aquest indret: L'antic molí de les Deus (fitxa 97), amb un rec que travessa la roca amb dues mines excavades; dues altres mines (també excavades a la roca) que canalitzaven de manera controlada l'aigua que aflora a l'interior de les grutes; una altra mina que canalitza aigües cap a la font del Canyet (situada on hi havia el molí de les Deus); la fàbrica tèxtil del Barris, situada damunt de la cova del mateix nom.
- Ús turístic: A mitjan segle XX va començar l'explotació turística de les Deus. Actualment l'indret està adequat amb una passarel·la que travessa el riu i compta amb una zona de pícnic, bar i restaurant.

Observacions:

(*): El riu i la llera són de propietat pública; la zona de pícnic i bar: Lluís Aran; les grutes: Ajuntament de Sant Quintí; cova del Barris: Jaume Domènec.

Història

En una àrea àmplia a l'entorn de les Deus s'han recollit materials dispersos corresponents a l'època del paleolític, cosa que indica una ocupació humana en aquest indret ja des d'antic. Es tracta del jaciment identificat com a les Deus-Taller de la Font de les Deus. Creiem que l'aparició de sistemes hidràulics que aprofitaven les característiques peculiars de les Deus es remunten a l'època islàmica. En aquest sentit, la xarxa de recs de Sant Quintí s'ha d'inscriure en el context de la conca del Mediona, en la qual hi ha exemples bastant clars que corresponen a aquestes èpoques, com ara els casos de Terrassola i Lavit (d'origen probablement tardo-antic) o el de La Llacuna (associat clarament a l'època islàmica). En el cas de Sant Quintí la conclusió del medievalista Ramon Martí és que els sistemes hidràulics "indubtablement, són anteriors a l'expansió comtal sobre la vall". És a dir, que el seu origen correspondria a l'època islàmica (segles anys VIII-IX). Aquesta afirmació es basa en el fet que almenys dos recs són documentats a principis del segle XI: el rec de Baix (1021), que té la resclosa a les Deus, i el rec de la Noguera (1011). Això indicaria que forçosament degueren ser construïts en una època anterior. Un altre element hidràulic que es troba documentat molt antic és el molí de les Deus (1399), amb un rec format per diverses mines, l'origen dels quals en aquest moment no els podem determinar. Finalment, segons l'opinió de Ramon Martí (que caldria acabar de confirmar), les mines que canalitzen l'aigua des de l'interior de les grutes serien força modernes, probablement associades al desenvolupament de la molineria a partir del segle XVIII. En definitiva, sembla clar que l'existència de les Deus, amb uns sistemes hidràulics associats, ha estat determinant en l'emplaçament del poblament rural i en l'origen del nucli de Sant Quintí. Ja força més endavant, el 1856, es començà a construir la fàbrica tèxtil del Barris en un indret al damunt de la cova del mateix nom. Des del punt de vista turístic, l'aprofitament de les Deus és força recent. A principi dels segle XX l'existència de les grutes era pràcticament desconeguda. Els propietaris utilitzaven l'entrada de la galeria excavada per guardar-hi eines. L'any 1953 el parc zoològic de Barcelona va demanar per fer una extracció de pedra de travertí de l'interior de la galeria i a partir d'aquí es van donar a conèixer les grutes. Des d'aleshores es va veure la possibilitat de treure'n un profit turístic. L'any 1954 es va canalitzar l'aigua que

sortia de la mina i es van obrir els 23 dolls de les fonts. Joan Freginals va instal·lar un generador de corrent per poder il·luminar tot el recinte. També es posà en funcionament un berenador i serveis per passejar en barca, per la qual cosa es van haver de barrinar unes roques que feien nosa al mig del pèlag. El negoci de les barques es va deixar de fer perquè les diverses rierades acabaven fent-les malbé. A patir de 1964 els germans Aran es van fer càrrec del negoci turístic. A principi dels anys 70 van ampliar les instal·lacions amb el bar i restaurant. El 1998 l'Ajuntament va adquirir propietats amb la intenció de posar en marxa un ambiciós parc d'oci, aigua i natura.

Bibliografia

ARGEMÍ, Xavier; SADURNÍ, M. Teresa; SERRA, Joan: Sant Quintí de Mediona. Sant Quintí de Mediona, 1999, pp. 25-27, 421-423.
CASANOVAS, Esther; ESTEVE, Xavier; GUILLÉN, Lídia: La conca del paper: parc temàtic. Propostes per a un model d'ordenació del territori i recuperació del medi natural i urbà. 1997.
MARTÍ, Ramon: "Sistemes hidràulics i poblament en els límits de la Catalunya Vella: la unitat hidrològica del riu de Bitlles (Anoia/Alt Penedès)", a Congrés d'Arqueologia Medieval Espanyola, Alacant, 1983 (IV CAME, Tom III - 1983), pp. 587-593.
MARTÍ, Ramon: "Ceràmica medieval i pagesos indocumentats a la vall del riu de Bitlles", a Ceràmica Medieval Catalana, Quaderns Científics i Tècnics, núm. 9. Diputació de Barcelona, Barcelona, 1997, pp. 275, 280.

